

CYNGOR CYMUNED BRITHDIR, LLANFACHRETH A RHYDYMAIN

Cynhelir Cyfarfod o'r Cyngor yn Neuadd Bentref Brithdir
Nos Fawrth, Mawrth 19, 2024 am 7:30 o'r gloch.

AGENDA

www.cyngorllanfachreth.cymru

1. Croeso'r Cadeirydd

2. Ymddiheuriadau:

3. Datgan diddordeb.

4. Cadarnhau cofnodion cyfarfod Chwefror 20, 2024.

5. Materion yn codi o'r cofnodion Chwefror 20, 2024.

6. Gohebiaeth

a. Llythyr (26/2/2024) oddi wrth Cyngor Cymuned Pistyll ynglŷn â hyfforddiant a chael modiwlau trwy'r Gymraeg, gwasanaeth sydd ddim yn cael ei roi gan Un Llais Cymru. Derbyniodd Comisiynodd y Gymraeg cais y Cyngor am hyfforddiant yn Gymraeg a rhoddwyd gwybod i swyddogion Un Llais Cymru. Felly mae't Cyngor yn trefnu cyrsiau Un Llais Cymru yn Gymraeg. Amgáu gyda'r llythyr mae rhestr o modiwlau sydd ar gael; mae'r modiwlau yn para am 90 munud a bydd ar-lein.

Anfonwyd y llythyr i'r aelodau.

b. Llythyr (5/3/2024) oddi wrth Un Llais Cymru yn rhoi gwybod am gyrsiau i wella sgiliau Cymraeg am 4 wythnos neu 2 wythnos rhwng Gorffennaf 8 ac Awst 2, 2024 yn Aberystwyth.

Anfonwyd y llythyr i'r aelodau.

c. Llythyr (11/3/2023) oddi wrth Gwasanaeth Cludiant Integredig a Diogelwch y Ffyrdd, Cyngor Gwynedd yn rhoi gwybod am gyfle i holi swyddogion Cyngor Gwynedd a Lloyds Coaches am wasanaeth bws fflecsi yn ardal Dolgellau. Bydd y cyfle i holi ar ddydd Iau 21/3/2024 am 10.00yb i 2.00yp yn Caffi Tŷ Siamas.

Anfonwyd y llythyr i'r aelodau.

7. Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

8. Materion Ariannol

- a. Llythyr (22/2/2024) oddi wrth Neuadd Llanfachreth yn diolch am ein rhodd o £800.
- b. Llythyr (26/2/2024) oddi wrth Llên y Llannau yn diolch am ein rhodd o £50.
- c. Llythyr (6/3/2024) oddi wrth Eisteddfod Gadeiriol Llanfachreth yn diolch am ein rhodd o £350.
- ch. Llythyr (2/3/2024) oddi wrth Ambiwlans Awyr Cymru yn diolch am ein rhodd o £250.

Llythyr (12/1/2024 oddi wrth Ambiwlans Awyr Cymru yn rhoi gwybod cafodd y siec ei wrthod gan y Bank Barclays oherwydd roedd y siec mewn cyflwr gwael. Mae Swyddog Ambiwlans Awyr Cymru yn gweld y siec mewn cyflwr da.

Anfonwyd y llythyr i'r aelodau.

dd. Mae camgymeriad wedi cael ei wneud i gyflog y Clerc, ac mae hyn oherwydd ni chanslodd y Clerc 'Standing Order' taliad tri mis y Banc, y tri mis oedd addasiad i newid y cyflog. Mae angen i'r Clerc ad-dalu y Cyngor £639.36 i wneud y cyflog yn gywir, sef £3,017.52.

- d. Balans yn Account Rhif 61402277 ar 29/2/2024: £1,165.43.
Balans yn y banc ar 29/2/2024: £9,971.62.

9. Archwilio

10. Adroddiad Cynghorydd Delyth Lloyd Griffiths

- a. Neges pasiwyd i'r aelodau (22/2/2024):

Datganiad i'r wasg parthed Coed y Brenin yn dal ar agor wedi mynd allan 16/2/24 – gan Ffion Clwyd Plaid Cymru

Gofynnwyd i mi anfon datganiad allan er mwyn rhoi gwybod fod y ganolfan ar agor.

Mae grwp lleol o dan arweiniad Rhys Llywelyn wedi cyfarfod 19/2/24 ac yn bwriadu sefydlu Grwp Cymunedol (dim yn gwneud elw).

- b. **Ariannu Gwynedd i'r dyfodol**

- Gyda'r pwysau cynyddol ar y galw am wasanaethau Cyngor Gwynedd ar ben chwyddiant, mae angen **£23 miliwn** i gyfarch y bwch ariannu yn y gwasanaethau ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod.

- Dim ond cynnydd o **£4 miliwn** welodd Cyngor Gwynedd yn ei setliad ariannol gan y Lywodraeth Lafur yng Nghaerdydd eleni (2024-2025). Does dim angen bod yn fathamategydd i weld y bydd bwch ariannol anferthol, o wneud dim.

- Mae nifer y bobl sy'n ddigartref yng Ngwynedd wedi codi 35% ers 2018/19. Mae'n golygu cynnydd ariannol o £5.2miliwn i ofalu am bobl sydd heb do uwch eu pennau y flwyddyn hon.

- Mae nifer y bobl hŷn sydd angen cefnogaeth, gofal a lles yng Ngwynedd wedi codi 400 dros y ddwy flynedd ddiwethaf.
- O Ebrill 2024 ymlaen, bydd setliad ariannol Cyngor Gwynedd gan Lywodraeth Lafur Cymru yr isaf (ar y cyd â chynghor arall) o'r 22 cynghor sir sydd yng Nghymru. Mae'r ffaith bod poblogaeth Gwynedd wedi gostwng yn fwy na'r un awdurdod arall ar ben y ffaith ein bod yn gweithredu mewn ardal ddaearyddol wledig yn rhan sylweddol o'r rheswm am hyn.
- O weithio gyda chyllidebau fel grantiau o ffynhonnellau eraill a chydweithio â phartneriaid, **bydd bwloch o £15 miliwn angen ei gau** os am gadw'r union wasanaethau a ddarperir i bobl Wynedd fel ag y maen nhw heddiw.
- 30% o gyllideb gyfan Cyngor Gwynedd ddaw o Dreth y Cyngor er mwyn addysgu ein plant, gofalu am yr henoed a chartrefu pobl sydd heb do uwch eu pennau.
- Treth y Cyngor – mae pob 0.5% o gynnydd mewn Treth y Cyngor yn golygu tua £450,000.
- Mae tua £450,000 o gyllideb y cynghor yn gyfwerth â gweithredu Tîm Gorfodaeth Stryd am flwyddyn.

Safbwynt Plaid Cymru Gwynedd

- Y Blaid yng Ngwynedd sydd wedi sicrhau rheolaeth gadarn a chytbwys dros wasanaethau a chyllideb Cyngor Gwynedd dros y blynyddoedd diwethaf.
- Mae bron i **£70 miliwn** o doriadau wedi ei gorfodi ar Gyngor Gwynedd, oherwydd llymder (austerity) di-drugaredd y Llywodraeth Doriadaidd yn Llundain ers bron i 15 mlynedd
- Does gan y Torïaid ddim diddordeb mewn cynnal gwasanaethau cyhoeddus, yn arbennig felly, gwasanaethau cyhoeddus mewn ardaloedd gwledig o Gymru, fel Gwynedd.
- Amcan Plaid Cymru yng Ngwynedd yw gwneud pob dim posib i amddiffyn pobl Gwynedd, ond gyda storm berffaith ar y gorwel, mae'n rhaid wynebu realiti. Llai o arian = llai o wasanaethau a dirywiad yn y gwasanaethau hynny.
- Bydd y Blaid yn parhau i sicrhau bod Cyngor Gwynedd yn paratoi a blaengynllunio'r gwaith ariannol yn ofalus ac yn drylwyr, er gwaetha'r heriau sy'n ein wynebu.
- Rhaid talu gwrogaeth i staff Cyngor Gwynedd, sydd wastad yn mynd y filltir ychwanegol wrth geisio sicrhau bod gwasanaethau'r cynghor yn parhau. Ein staff yw'n ased fwyaf.

- Egwyddorion creiddiol Plaid Cymru yng Ngwynedd yw diogelu'r bregus, cynorthwyo'r gwan a chynnig y cyfleoedd gorau posib i'n trigolion. Lles ein trigolion a'n cymunedau sy'n dod flaenaf.

- Tîm Plaid Cymru sy'n gweithio ar bob lefel: ar y cyngor sir, yn Senedd Cymru ac yn San Steffan, dros drigolion Gwynedd.

- Dim ond trwy lywodraethu ein hunain y gallwn wneud gwir wahaniaeth i fywydau pobl. Annibyniaeth dros bobl Gwynedd a Chymru yw'r ffordd i roi buddiannau trigolion lleol yn gyntaf.

c. Daeth ateb (11/3/2024) oddi wrth Gohebiaeth Llywodraeth Cymru - OC-00189-24 ar Pont Rhydymain (A494). Doedd ddim amserlen bendant yn anffodus.

Anfonwyd y llythyr i'r aelodau.

11. Materion yr Aelodau

a. Anfonwyd llythyr (8/3/2024) i Llywodraeth Cymru ynglŷn â 'Sustainable farming scheme consultation'. Rhoddwyd gwybod iddynt:

O'r ymchwil sydd wedi ei gomisiynnu gan Lywodraeth Cymru byddai'r effaith ar y diwydiant amaeth yng Nghymru, petai bob un fferm yn ymgymryd â'r Cynllun, fel a ganlyn:

-colled o 5,500 o swyddi ar ffermydd yng Nghymru

-gostyngiad o 122,00 o Unedau Da Byw yng Nghymru (hyn yn gyfystyr a 800.00 o ddefaid neu 122,000 o fuchod)

-£199 miliwn yn cael ei golli o'r economi amaeth.

Gan ein bod yn cynrychioli ward wledig iawn mae'r ystadegau uchod y mae Llywodraeth Cymru yn fodlon eu dilyn yn mynd i gael effaith ddychrynlyd o negyddol a'r strwythur, diwylliant, iaith ac economi ein cymunedau gwledig. Mae'n peri y cwestiwn hefyd a yw Llywodraeth Cymru yn cydymffurfio a'u "Future Generations Act" eu hunain.

Yn gywir, H.M. Edwards, Clerc